

STUDIEGELD IN HET FINANCIERINGSDECREET

1. STUDIEGELDEN VOOR MANAMA'S EN BANABA'S

1.1. NIEUWE REGELING UIT HET FINANCIERINGSDECREET

Het nieuwe financieringsdecreet voor het hoger onderwijs, wijzigt de financierbaarheid van de manama's en banaba's. Er komen drie categorieën.

- Tot de eerste categorie behoren uitsluitend de banaba's die voor volledige financiering in aanmerking komen. Hiervoor gelden de gewone studiegelden van 55 euro vaste kost en 7,5 euro per studiepunt. Andere banaba's zullen slechts voor de helft financierbaar zijn.
- In de tweede categorie vindt men alle andere banaba's terug. Die zullen slechts voor de helft worden gefinancierd. Dat geldt ook voor de manama's die in aanmerking komen voor financiering omdat ze de strenge selectie overleefden van de erkenningscommissie en beter scoorden op hun onderwijskwaliteit, arbeidsmarktrelevantie en wetenschappelijkheid dan de concurrentie. De lijst financierbare opleidingen is beperkt want de financiering is een vast percentage dat wordt voorafgenomen uit het totaalbudget. Het studiegeld voor de tweede categorie is dubbel zo hoog en bedraagt 55 euro vaste kost en ten hoogste 15 euro per studiepunt.
- Onder de laatste categorie vallen alle andere manama's voor die niet voor overheidsfinanciering in aanmerking komen. Hier mag het instellingsbestuur zelf de hoogte bepalen van het studiegeld. Dat kan oplopen tot 5.400 euro. Of 24.790 euro in het geval er bijzondere omstandigheden kunnen worden ingeroepen (bijzondere kosten, beroepservaring of samenwerking met de industrie, internationaal karakter).

1.2. MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE ALS VIERDE CRITERIUM ERKENNINGSKOMMISSIE

VVS is ervan overtuigd dat een aanvullende opleiding, Banaba of Manama, niet alleen gefinancierd moet worden op basis van zijn arbeidsmarktgerichtheid, maar ook op zijn bredere maatschappelijke meerwaarde. Wanneer de publieke return groot is van een welbepaalde opleiding, dan is het immers niet meer dan logisch dat hier ook overheidsfinanciering voor wordt uitgetrokken. Dat 'maatschappelijke relevantie' moeilijk valt vast te stellen is in deze geen argument. De erkenningscommissie doet of moet dat al jaren doen omdat het onderdeel uit maakt van de macrodoelmatigheidstest voor nieuwe opleidingen. Zeker wanneer de erkenningscommissie deze aanvullende opleidingen moet onderwerpen aan een vergelijkend onderzoek, kan de maatschappelijke relevantie een doorslaggevend criterium worden bij de uiteindelijke beoordeling.

1.3. SOCIALE CORRECTIES

Het financieringsdecreet schrapt alle sociale correcties voor aanvullende opleidingen. Eerder al werd het onmogelijk gemaakt om een nog niet aangesproken jokerbeurs in te zetten voor een aanvullende opleiding. Recent schafte de overheid ook beurs- en bijnabestarief af voor manama's en banaba's. Het financieringsdecreet maakt nu komaf met de laatste sociale correcties: de uitzonderingen op de verhoogde studiegelden voor pas afgestudeerden en werklozen.

Dat is op zijn minst opmerkelijk. VVS kan erin komen dat de overheid niet alles kan financieren en vanaf een bepaald studieniveau meer overlaat aan de markt. Maar het huidige systeem komt neer op een vrije markt zonder enige sociale correctie. Dat is sociaal onaanvaardbaar..

VVS pleit daarop voor minimale correcties.

Zoniet creëert de overheid een geheel nieuw niveau dat slechts toegankelijk wordt voor de elite. Wanneer een bepaalde opleiding als kwaliteitsvol, wetenschappelijk hoogstaand en relevant voor de arbeidsmarkt wordt gezien, moet er ook publiek geld voor worden uitgetrokken. En dient deze opleiding voor elke student toegankelijk te zijn. Wanneer minder goeude studenten worden verplicht om hun studies stop te zetten na een initiële opleiding terwijl de goeude studenten nog een diploma kunnen behalen dat hun veel meer kansen en een hoger loon biedt op de arbeidsmarkt, dan creëert men ongelijke kansen.

1.3.1. Voor de financierbare opleidingen

Naast de herinvoering van beurs- en bijnabestarief pleit VVS ook voor het invoeren van een studiefinancieringskrediet dat bedoeld is voor een aanvullende opleiding naar keuze en dus ook kan worden ingezet voor een financierbare manama of banaba. Dat valt echter buiten het bestek van het financieringsdecreet en moet worden rechtgezet in het wijzigingsdecreet voor de pedagogische voorwaarden van studiefinanciering.

Ook voor het inschrijvingsgeld pleit VVS voor een sociale correctie op basis van het inkomensniveau (belastingsaangifte van twee jaar geleden of vermoedelijk inkomen bij wijziging gezins- of arbeidssituatie). Werklozen hebben dus geen recht op een korting tenzij het inkomen van hun leefeenheid onder de inkomensgrens ligt om in aanmerking te komen voor een studiebeurs. Beurs- en bijnabestarief moeten terug worden ingevoerd op het niveau van de manama's en banaba's die in aanmerking komen voor overheidsbekostiging. Minder essentieel is dat op dit studieniveau een beursstudent ook nog steeds in aanmerking moet komen voor anderhalf keer de financiering van een niet-beursstudent.

1.3.2. Voor de niet financierbare opleidingen

Ook voor de niet-financierbare manamas bepleit VVS sociale correctiemechanismen. Hier geldt echter een ander principe. Aangezien het hier (tenminste in principe) niet gaat om opleidingen met een zekere maatschappelijke of arbeidsmarktrelevantie, zou het onaanvaardbaar zijn dat er overheidsfinanciering zou gaan naar deze opleidingen en zelfs naar de sociale maatregelen. Een jokerbeurs waar de overheid geld aan inschiet is hier dus onbespreekbaar. Gezien de hoogte van de inschrijvingsgelden zou een studiebeurs hier trouwens toch slechts een druppel op een hete plaat zijn.

Wel bepleit VVS verminderingstarieven voor minder gegoede studenten. Aangezien de overheid hier zelf geen financiële verantwoordelijkheid in draagt, moeten deze kortingen mogelijk worden gemaakt door een interne herverdeling binnen de opleiding. Het kan immers ook niet de bedoeling zijn dat het sociaal gunstarief voor een manama van 10.000 ten koste gaat van een student in het initieel opleidingsniveau, bachelor of master. Universiteiten moeten dus zelf een systeem invoeren van sociale verminderingstarieven. VVS wil dat er decretaal wordt verankerd dat studenten die aan de financiële voorwaarden voldoen voor een studiebeurs, maximaal het gewone inschrijvingstarief van 505 euro betalen. Daarboven moet de instelling nog enkele bijkomende tussentarieven invoeren gekoppeld aan getrapte inkomensgrenzen. De kostprijs van deze sociale kortingen moet intern worden opgevangen door de hogere studiegelden die de medestudenten genereren. Gezien de vrij beperkte marginale kostprijs van één extra student, moet dat zeker mogelijk zijn.

1.4. BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN VOOR HET STUDIEGELD VAN 24.790 EURO:

Deze bijzondere omstandigheden zijn bijzonder vaag. Instellingen moeten gewoon aan de overheid melden welk studiegeld ze vragen en om welke reden. Ze moeten niet bewijzen dat ze bijvoorbeeld internationaal gericht zijn en worden op geen enkele wijze gecontroleerd (dat geldt zeker voor bijkomende masters en bachelors die nog ontsnappen aan visitaties op dit moment). Bovendien gaat het hier om omstandigheden die niet cumulatief aanwezig moeten zijn. Het wordt bijzonder moeilijk om nog een bijkomende opleiding te vinden die niet onder één van de volgende drie categorieën valt. Je kan je afvragen of niet elke opleiding in de Europese hoger onderwijsruimte überhaupt een internationaal karakter heeft. Ook de 'extra kosten' zijn zeer rekbaar. Het kan gaan van het aantrekken van een buitenlandse prof, het aankopen van een serie wetenschappelijke boeken of bepaalde laboratoriumapparatuur...

De drie voorwaarden die het decreet nu geeft om astronomische inschrijvingsgelden te heffen moeten veel nauwgezetter worden omschreven. Het mag niet langer volstaan om de bijkomende omstandigheden zonder meer aan de regering mee te delen. Deze moeten grondig worden verantwoord. Het internationaal karakter zou gestaafd moeten worden aan de hand van een accreditatierapport waaruit blijkt dat de internationale uitstraling afzonderlijk is onderzocht en positief geëvalueerd. Extra kosten vallen ook beter te verantwoorden. Een kostprijsberekening lijkt ons een minimumvereiste voor meer transparantie en controle. VVS wil tenslotte dat minstens twee van de drie voorwaarden vervuld zijn, alvorens de astronomisch hoge inschrijvingsgelden mogen worden gevraagd.

2. LEERKREDIET

Wanneer het leerkrediet van een student uitgeput is, kan hij volgens het financieringsdecreet geweigerd worden door een instelling. Als de student toch mag inschrijven betaalt hij het dubbele studiegeld. VVS pleit voor een beperking van het leerkrediet tot het inputgedeelte van de financiering, zodat er van dubbel studiegeld geen sprake is. Wanneer dit dubbel studiegeld toch zou overeind blijven, moet sowieso het beurs en bijnaabeurstarief behouden worden voor studenten wiens leerkrediet is uitgeput.

VVS verzet zich tevens tegen het aftrekken van 140 studiepunten van het leerkrediet na het behalen van het eerste masterdiploma. Dit betekent dat enkel de student die een perfect studieparcours heeft afgelegd de kans krijgt om een tweede diploma te behalen. En dan mag hij nog niet te veel gedelibereerd zijn, of geheroriënteerd hebben. Deze maatregel heeft een sterk sociaal onrechtvaardig effect, aangezien een tweede diploma halen zo enkel iets wordt voor studenten die niet afgeschrikt worden door het dubbel studiegeld. De gehele flexibilisering stimuleert het vlot en eenvoudig combineren van opleidingen. Deze maatregel werkt dit samen met het verhoogde tarief voor bijkomende opleidingen stevig tegen, of behoudt het voor aan de goeie student. Vaak gaat het wanneer men een tweede master wil behalen ook om studenten humane wetenschappen, die via het financieringsdecreet de overheid al veel minder geld kosten.

3. INVOERING DISCRIMINATIE IN STUDIEGELDEN VOOR NIET-EER STUDENTEN

In het financieringsdecreet is een artikel geslopen dat discriminatie invoert inzake studiegeld tussen studenten die uit een Bolognaland komen en studenten die uit een land komen dat behoort tot de Europese Economische Ruimte. Sinds het flexibiliseringsdecreet waren de gewone inschrijvingsgeldtarieven van toepassing op onderdanen uit alle Bolognalanden en niet slechts op deze die behoren tot de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte. Immers is er in het kader van Bologna afgesproken om studiefinanciering meeneembaar te maken naar alle Bolognalanden. Wanneer de instellingen nu de kans zullen krijgen en grijpen om de studiegelden voor deze groep vrij te bepalen, betekent dit dat hun volledige beurs zal opgesoupeerd worden door de studiebeurs. De meeneembaarheid wordt zo een maat voor niets. Ook dreigen deze hoge inschrijvingsgelden studenten te treffen die in een precair verblijfsstatuut zitten en bijvoorbeeld in een beroepsprocedure zitten tegen een asielbeslissing of in een regularisatieaanvraag. Gezien Vlaanderen zich internationaal een groot pleitbezorger toont van de sociale dimensie van de Europese Hoger Onderwijsruimte, krijgt de overheid nu de kans om te tonen dat ze deze niet enkel lippendienst bewijst en de voorgestelde discriminatie terug ongedaan te maken.

Daarnaast dient een uitbreiding overwogen worden van de groep buitenlandse studenten met recht op uitzondering op de zeer hoge inschrijvingsgelden in de richting van de ontwikkelingslanden. Ook studenten uit ontwikkelingslanden hebben recht op een democratische toegang tot ons hoger onderwijs. We zouden een open deur intrappen als we stelden dat het hier sociaal en financieel zwakkere studenten betreft. Bovendien genieten veel van deze studenten een studiebeurs van BTC of de Vliir... In combinatie met de zeer hoge inschrijvingsgelden zou hun beurs hier andermaal hoogstens een nuloperatie betekenen in plaats van een sociale maatregel.

Daarom blijven we vragen dat de OESO-lijst van ontwikkelingslanden hier als operationeel uitgangspunt wordt genomen. Studenten die onderaan zijn van een staat op deze lijst, moeten recht hebben op de voor de Belg geldende studiegelden. De overheid mag de hoger onderwijsinstellingen niet stimuleren om internationale studenten als melkoeien te zien. Dat zou de belangrijke meerwaarde van mobiliteit voor de persoonlijke en culturele verrijking en uitwisseling onrecht aandoen.

4. STUDIEGELDEN VOOR BIJKOMENDE INSCHRIJVINGEN

Het financieringsdecreet heft het voordelige tarief voor extra opgenomen studiepunten op en betekent zo een verdubbeling van het inschrijvingsgeld voor bijkomende inschrijvingen of voor studenten die meer dan 66 studiepunten opnemen! Dat is voor VVS onaanvaardbaar. Zeker wanneer de overheid studenten wil stimuleren om snel studievoortgang te maken en opleidingen niet nodeloos achter elkaar te stapelen, is deze schrapping onbegrijpelijk. Deze maatregel treft de student die wel een goeie studievorderingen maakt en vlugger wil afstuderen dan hij volgens het normale traject zou doen. Bijkomend probleem is dat dit hogere studiegeld vanaf het 66ste studiepunt ook gepaard gaat met de afschaffing van het plafond waarbij het bedrag van 505 euro werd gevraagd zolang je met een studieprogramma tussen 54 en 66 studiepunten zat. Deze regeling maakte de berekening administratief eenvoudiger en omdat de meeste studenten ergens wel een vrijstelling hebben, schieten de instellingen hier ook aan in. VVS vraagt daarom het behoud van de huidige regeling met een plafond tussen 54 en 66 studiepunten én het behoud van het tarief voor inschrijvingen boven de 66 studiepunten.